

GONDOLATOK A SZOVJET KÖNYVHÉT ELŐTT

Mikor tollat fogtam e cikk írásához, úgy véltem, kötelez a szokás s bevezetőül a szovjet könyv ünnepi hetének jelentőségéről szólni. Gondolataimban azonban újra meg újra fölbukkant egy kis történet, s néhány sorban ezt írom helyette.

1953-ban, a Béke Világtanács ülésének szünetében egy fiatal lány odaament Ilja Erenburghoz és megkérdezte tőle: miről szól a »Vihar« című regényének folytatása, a »Kilencedik hullám«, (amely még akkor nálunk nem jelent meg) és mit jelent maga a cím.

— *A békéről szól* — válaszolta Erenburg. — *A címe pedig azt jelenti, hogy a népek vágya, reménye a béke minden ellenségét és akadályát elsöpri útjából. Ugyanúgy, mint a kilencedik hullám, amely a tengerészek ősi tapasztalása szerint a legerősebb, a legfélelmetesebb, ha vihar szele korbácsolja a tengert. Ti vagytok a kilencedik hullám* — mondotta, s a hullámozó sokaságra mutatott. — *Ti vagytok a béke ereje. Rólatok szól a regényem.*

Erenburg szavai azóta újra meg újra eszembe jutottak, vallahányszor egy-egy szovjet író könyvét vettem kezembe, s a művet olvasva a témák sokféleségében Erenburgot idézve találtam meg a közös vonást: mind a békéről szól.

Miből fakad ez a közös vonás?

Álljanak itt válaszként Fagyeejev szavai, amelyek a Szovjet Írók II. kongresszusán hangzottak el: »Nekünk a a szerencse jutott osztályrészül, hogy olyan országban alkothatunk, ahol örökre megszűnt a társadalmi és nemzeti elnyomás: mi a szép emberi kapcsolatok új világát építjük.«

A szép emberi kapcsolatok új világa tárul elénk a szovjet írók műveinek lapjain is. E gazdag és sokoldalú irodalomban ki ne találná meg azt, ami kedvére valló?

Az elmúlt tíz esztendő során a szovjet írók művei voltak azok, amelyek közelebb hoztak bennünket a szocializmus országának, a szovjet életnek a megismeréséhez, s magához a szovjet néphez.

A szovjet író és a magyar olvasó tíz szabad esztendőnk alatt egymásra talált. E találkozások még bensőségesebbé válnak az évről évre ismétlődő szovjet könyv ünnepe során.

Azt hiszem, a szívbeli olvasó ilyenkor maga is könyvtáros, könyvterjesztő szeretne lenni. Legalábbis én így vagyok vele. Még számvetést is csinálok magamban: mit tennék, ha az volnánk. A szovjet

könyvtárosok szállóigéjéből indulnék ki: »Mutasd meg az olvasójevedet és megmondom ki vagy.« Mert az olvasójege sokmindent elárul a könyvtárosnak. S ha az ilyenféle tájékozódásomat kiegészíteném az olvasóval, könyvvásárlóval folytatott rövid beszélgetéssel, máris tudnám, mit kell ajánlanom — kinek-kinek ízlése szerint — például a szovjet könyvhét során megjelenő művekből.

Mert az idei könyvünnepre is újabb, jelentős művekkel gazdagodik a magyar nyelvre lefordított szovjet és orosz könyvek száma. Kezdhetjük mindjárt Szejfulina: *Törvénytörők* című elbeszélés-gyűjteményével. A címadó novella az 1920-as évek Szovjetuniójának zürzavarában árván és elhagyottan kóborló gyermekek sorsát és érzelmvilágát mutatja be. A kötet egy másik darabja a »Virinyeva« című elbeszélés egy tragikus, de végkicsengésében mégis lelkesítő asszony-sorsot rajzol meg. Az író minden novellája egy kemény, harcossá edzett írói lélek és egy mélységesen emberi szív megkapó alkotása.

Kozlov: *Krimi éjszakák* című műve tulajdonképpen napló. Az író, aki hajlott korában, súlyos betegten vállalta a krimi illegális mozgalom egyik vezető-szerepét, kitűnő írói készséggel írta meg a szovjet embereknek a fasiszta rablók elleni hősi harcát. Zlobin: *Sasok szárnyán* című regénye a Pugacsov-felkelés idejébe vezet el az olvasót. Dzsambul Dzsabájev, a nagy kazah énekmondó verseskötete, Szmirnov: *Bolyongás a nagyvilágban* című riportsorozata, vagy Ilja Erenburg: *Az emberek élni akarnak* című könyve egyaránt érdeklődésre tarthatnak számot.

Gorkij: *Foma Gorgyejev* című művét már sok magyar olvasó ismeri. A mostani kiadást az teszi nevezetessé, hogy ezzel a kötettel válik teljessé a tízkötetes piros Gorkij-sorozat. S ki ne olvasná szívesen Lev Tolsztoj önéletrajzi trilógiáját, vagy Orbeliani XVII. századbéli grúz írónak a *bölcsesség meséskönyve* című művét?

Persze az ilyen felsorolás és néhány-szavas tartalmi kivonat önmagában még nem sokat mond. Éppen ezért, ha könyvtáros vagy könyvterjesztő lennék, olvasókat toboroznék e nagyszerű olvasmányoknak a s többi, itt fel nem sorolt most megjelenő, vagy akár már régebben megjelent műveknek.

A szovjet könyvhét ünnepi eseményei nagyszerű alkalmat kínálnak erre. A budapesti, március 7-i megnyitóval

egyidejűleg országszerte kezdetét veszi a szovjet könyv ünnepe. Ünneppé avatja ezt az eseményt a többi között az is, hogy nemcsak a fővárosban, hanem vidéken is több helyen, legkitűnőbb íróink beszélnek ez alkalommal a szovjet irodalomról. S ahova nem jutnak el a magyar írók, oda a Társadalom és Természettudományi Ismeretterjesztő Társulat küld előadókat. A helyi előadók számára komoly segítséget nyújthat Aba Iván: *A szovjet könyv Magyarországon* című összeállítása.

A Magyar—Szovjet Társaság szervezetei — folytatva a februárban megkezdett munkájukat — a könyvhét idején 150 helyen tartanak könyvismertetést, részben a könyvhét alkalmából megjelent művekből, részben a helyileg legolvasottabb könyvekből. Az MNDSZ olvasókörein a szovjet nők életével kapcsolatos szépirodalmi művek ismertetésével foglalkozik s a gyermekek részére szovjet mesedélutánokat rendez. A DISZ számos helyen ismerteti a szovjet ifjúsági regényeket. Az úttörők csapatösszejöveteleket rendeznek egy-egy szovjet ifjúsági regény megvitatására.

Budapesten, a Szovjet Könyv Házában és szerte az országban igen sok kiállítás nyílik a szovjet könyv ünnepe alkalmából. A megyei, járási, városi könyvtárakban vagy kultúrotthonokban, üzemekben és népkönyvtárakban egyaránt könyvkiállítások mutatják be a szovjet

írók hazánkban megjelent alkotásait.

Míndez néhány adat csupán a szovjet könyv ünnepeinek gazdag és változatos programjából. Jobbára megvoltak ezek az elmúlt esztendőekben is, amikor a szovjet könyvet ünnepeleltük. Voltak megnyitók, kiállítások, volt könyvvásár és könyvankét s éppen ezért az elmúlt tapasztalatok bőséges tanulságot adnak a könyvtárosok és könyvterjesztők számára, akikre a szovjet könyv hete során tevékeny szerep vár. Szoros kapcsolatban a Hazafias Népfront bizottságival, a helyi tanács népművelési osztályával, a Magyar—Szovjet Társaság szervezeteivel és a Társadalom és Természettudományi Ismeretterjesztő Társulattal kell kielégíteniük azt az igényt, amit az olvasók támasztanak.

Azt hiszem, ha könyvtáros lennék, most feltétlen megvalósítanám azt a régi vágyamat, hogy a felnőtt olvasók ankétjain kívül gyermekankétot is rendezek. Beszéljenek a gyerekek, mondják el ők is véleményüket a szovjet ifjúsági könyvekről, mesékről, egy-egy szereplőjük-ről.

Úgy gondolom: vonzó és szép feladat az élet új területeit, újfajta emberi kapcsolatait feltáró alkotásokat, a szovjet nép irodalmát közelebb vinni olvasó népünkhöz.

PETHŐ ERZSÉBET

az MSZT munkatársa

NAGYOBB KÖNYVTÁRAINK PÁRTFOGOLJÁK AZ ÜZEMEK KÖNYVTÁRAIT

A Népművelési Minisztérium Könyvtári Főosztályának kimutatása szerint 1955-ben nagyobb könyvtáraink a következő üzemi könyvtárak védnökségét vállalták; a IV. kerületi Szabó Ervin könyvtár a Börös Szakszervezethez tartozó újpesti Duna Cipőgyár könyvtárát, a IX. kerületi Szabó Ervin Könyvtár pedig a Textil Szakszervezet felügyelete alatt álló Hazai Fésűsítő könyvtárát pártfogolja. A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem Könyvtára a Kelenföldi Textilkombinát, a szegedi Egyetemi Könyvtár a Szegedi Kendergyár, a soproni Járási Könyvtár pedig a Soproni Posztógyár könyvtárának pártfogó munkáját vállalta. A Kohász Szakszervezethez tartozó üzemi könyvtárak közül a Lenin Kohászati Művek Könyvtárát a miskolci Megyei Könyvtár, az Ózdi Kohászati Üzemekét az ózdi Járási Könyvtár, a Sztálin Vasműét pedig a sztálinvárosi Jánási Könyvtár pártfogolja. A Bányász Szakszervezet üzemi könyvtárai közül a nagybányai bányüzemét a salgótarjáni Megyei Könyvtár pártfogja, amely egyúttal a salgótarjáni bányász kultúrotthon szakszervezeti könyvtárának is ugyanilyen segítséget ad. A sajtószentpéteri bányüzem könyvtárát az ottani önálló közszolgálati könyvtár, a farkaslyuki bányüzemét az ózdi Járási Könyvtár, a mecsekzsabolcsi bányüzemét a pécsi Egyetemi Könyvtár, a komlói bányüzemét pedig a Baranya Megyei Könyvtár

vállalta. A Postás Szakszervezet könyvtárai közül a Budapest, Városház utcai táviróhivatal könyvtárát a Pest Megyei Könyvtár, a szegedi postás területi bizottság szakszervezeti könyvtárát a szegedi Járási Könyvtár, a soproni területi bizottságét a soproni Járási Könyvtár, a debreceni területi bizottságét a Hajdú Megyei Könyvtár, a budapesti távbeszélő igazgatóság könyvtárát pedig a Fővárosi Pedagógiai Könyvtár pártfogja. Az Országos Széchényi Könyvtár a Vasas Szakszervezethez tartozó Gheorghiu Dej Hajógyár könyvtárát, a Győr Megyei Könyvtár pedig a győri Wilhelm Picck Vagonygyár könyvtárát vette pártfogásba. A szegedi Jánás Könyvtár a Vasutaszakszervezethez tartozó MÁV szegedi gócponti könyvtárát pártfogja. A pártfogoló könyvtáraktól a Minisztérium Könyvtári Főosztálya kb. kéthavonként tájékoztatót kér a végzett munkáról. Ugyanakkor az illetékes szakszervezeti központok is figyelemmel kísérik a pártfogoló munkát és észrevételeikről értesítik a minisztériumot. A Bányai Dolgozók Szakszervezete Kultúrosztályának vezető helyettese, Bóza István megköszönte a Könyvtári Főosztálynak a könyvtárvédelmi munkákról szóló jelentéseket és levélben hangsúlyozza, hogy ezek nagy segítséget adtak a könyvtáraknak. Kifejezi azt a reményét, hogy e pártfogási munka kedvezően hat majd az üzemi könyvtárak fejlődésére.